

PURICELE ÎN URECHE

de Georges Feydeau

Ce rețetă simplă! Un quiproquo rezultat din identitatea de fizionomie a două personaje, — izvor comic de loc inedit, căruia dacă i-am examina pedigree-ul (acea „Stoffgeschichte“, cum îi spun germanii) ar trebui să urcăm pe firul istoriei literare de la Sacha Guitry și Giraudoux înapoi la Goldoni și Shakespeare, pînă la Menæchmi lui Plaut sau pînă în secolul IV î.e.n. la Antiphanes din Rodos, — un peltic și doi străini care stîlcesc limba, și o inextricabilă încurcătură, descurcătă doar în ultimele scene ale ultimului act. Și, la urma urmelor, ce altceva decît o victimă, un asasin, și un justițiar care îl urmărește spre a-l descoperi abia în ultimele pagini există în literatura numită polițistă, de la clasicii Poe și Conan-Doyle pînă la romanticii Agatha Christie și Simenon sau la modernii Raymond Chandler și J. H. Chase? Și totuși, fiecare apariție din „Seria neagră“ se citește pe nerăsuflăte, și totuși, la fiecare comedie a lui Feydeau, sala e zguduită de hohote de ris. Această funcție de deconectant, atît de prețuită în tumultul vieții contemporane, e, poate, secretul care explică atît succesul zisului gen literar, cît și, pe scenele lumii, „resurecția lui Feydeau“.

A analiza *Puricele în ureche* ar fi o îndelungnică de-a dreptul fastidioasă: desăvîrșirea compoziției dramatice, multiplicitatea efectelor realizată cu o clasică simplitate de resorturi, vioiciunea mereu crescîndă, și, totodată, neconținuta unitate a acțiunii — nici un personaj intrus, nici o scenă episodică, din acelea al căror număr poate spori sau scădea fără nici un prejudiciu pentru fabula propriu-zisă — sînt, fără îndoială, calități care vor asigura întotdeauna succesul unei comedii.

În imbroglionul nostru toată lumea e păcălită, nu există nici un păcălic, altul decît întîmplarea, întîmplarea care-i adună laolaltă la „Motănașul gentilom“, pe sobrul și respectabilul Chandeise cu alter-ego-ul său bețivul și decrepitul valet Poche. Un om cuminte i-ar putea, firește, reproșa Raymondului Chandeise că deosebirea dintre ținută și limbajul lui Poche și cele ale preavrednicului ei soț, deosebire direct proporțională cu măiestria interpretului dublului rol și care face confuzia aproape imposibilă, ar

fi trebuit s-o ajute să-i „intre un purice în ureche“ — dar dacă n-ar exista pe lume decît oameni cuminți și dacă, nu-i așa, comedia ar fi datoare să se inspire exclusiv din realitate și din strictul verosimil, n-ar mai exista comedie.

Principalul merit al regiei (Emil Mandric) este acela de a fi citit piesa nu cu cine știe ce prejudecată „modernă“, nu cu cine știe ce obsesii de interpretare neapărat „nouă“ și „originală“. Avînd de-a face cu o farsă, el a conceput spectacolul ca atare, nu punînd surdine, ci amplificînd, ca să zicem așa, cu o pilnie de vechi gramofon, toate acordurile generosului text. Iar viziunea cu adevărat modernă — fiindcă există totuși o viziune modernă în spectacolul nostru — rezultă din degajarea cu care e pusă să funcționeze această pilnie de gramofon: e aici ceva din zîmbetul subtil al discofilului care îți oferă spre ascultare, după ce ești saturat de Bergen sau de muzică „pop“, Zaraza. Și, firește, modern e și ritmul, căci, după un demaraj oarecum anevoios, conducătorul spectacolului ambalează, odată cu actul al doilea, motorul puternicei mașini de teatru care e piesa lui Feydeau și o mină într-adevăr „à tombeau ouvert“ pînă la ultima cădere de cortină.

Reținut, sobru, aproape prud, ca Victor Emmanuel Chandeise cel coplesit de năpastă, slugarnic și obraznic ca Poche, Octavian Cotescu își câștigă, cu acest dublu rol, încă un galon în ierarhia maturității sale artistice. Vom remarca însă — și remarca e, din păcate, valabilă nu numai pentru el și pentru ceilalți actori ai spectacolului Feydeau, ci și pentru alți actori, și mai ales actrițe, din generația tînă și din generația de mijloc — că lipsa de varietate a repertoriului din ultimii ani i-a păgubit, în ceea ce privește ținuta, de experiența necesară pentru a-și da întreaga măsură a măiestriei lor interpretative în rolurile unor personaje de categoria socială a aceloră din Boulevard Malesherbes. Agil ca un spiriduș, Florian Pittis, cu gestica lui debordantă, de o savantă dezordine, creează un Camille Chandeise neîndemnat, ghinionist, înspăimîntat, îndușător. Violent, impenitent, truculent, Paul Sava (Charles Homenides de Histangua) e un „meridional“ așa cum scrie la carte. În două izbutite roluri de compoziție apar Vasile Florescu (Ferraillon) și Dorin Dron (Rugby). Buni Ion Besoiu în Tournel și, în Doctorul Finache, Aurel Cioranu, pe care, după remarcabila creație a Catindatului din „Carnavalul“ lui Pintilie, regretăm că îl vedem atît de rar și în roluri de prea mică întindere. Asupra Ginei Patrichi (Raymonde Chandeise), cronica noastră dramatică n-a stăruit, poate, încă îndejuns. Provenită din dramă, ea aduce în comedie o notă, cred, unică în galeria actorilor noștri, o notă pe care am mai auzit-o, parcă, răsunînd, doar în partiturile interpretate de Shirley Mac Laine: chiar în scenele cele mai bufe, umorul Ginei Patrichi se învâluie întotdeauna

Lucia Mara (Lucienne) și Octavian Cotescu (Poche)

Octavian Cotescu (Chandebise), Dorin Dron (Rugby) și Uasile Florescu (Ferraillon)

cu o gingașă discreție, asemenea acelei violete arizări care, la vremea petrecerilor cu mustul cel nou, plutește în văzduh în seriile de toamnă bucureștene, potențându-le cu un tainic și melancolic lirism. În alte roluri, Lucia Mara (Lucienne Homenides), Dan Damian (Etienne), Cornelia Turian (Olympe Ferraillon), Mariella Petrescu (Antoinette), Rodica Suciu (Eugénie), întregesc o distribuție omogenă, care își împarte pe dreptate, în mod egal, aplauzele spectatorilor.

Cu gust și cu grație, decorurile lui Liviu Ciulei (ah, în sfârșit, o cortină și o scenă cu trei pereți) reconstituie în același spirit de ironie amabilă epoca de sfârșit de secol parizian, epoca așa-zisei „joie de vivre”, pe care de asemenea o evocă și costumele lui George Ștefănescu.

P.S. Expresia „Puricele în ureche” cu care s-a tradus „La puce à l'oreille” — ar fi fost, după părerea noastră, mai în spiritul limbii: „Un purice în ureche” sau „Puricele din ureche” — care există și în germană cu același înțeles ca la noi: „Jemanden ein Floh ins Ohr lassen”) există într-adevăr în limba noastră și este atestată și de Simion Florea Marian în „Insectele la români” („îi cîntă un purice în ureche”, „i-a intrat un purice în ureche” etc. se zice, menționează el, despre unul căruia i-au intrat în cap gânduri rele). Puțin deosebită de expresia franceză („mettre à quelqun la puce à l'oreille” — a preveni pe cineva de o primăjdie), ea este însă nu numai corectă, ci

și în deplină concordanță cu tilcul piesei. Din care se vede că, de data asta, prietenul mai în vîrstă, profesorul Haddock, a pescuit... o perlă falsă.

Teatrul „Ion Vasilescu” FLOARE DE CACTUS de Barillet și Grédy

Spectacolul — care, datorită, desigur, prestigioasei sale distribuții, a făcut o serie atît de lungă acolo la Paris — e încă o comedie franțuzească, brodată pe generoasele și verificatele gherghefuri clasice: un bărbat matur, cu solidă poziție socială și materială, se îndrăgostește de etern seducătoarea blondă, dar, ca nealții, nu-și scoate în prezența ei verigheta, ci își pune una fictivă, simulînd o stare civilă maritală, izvor de comode și numeroase indisponibilități. Cînd, însă, spre a se însura cu dînsa, se vede nevoit întîi să „divorțeze”, încep necazurile, căci aparent ușurata minidetă e bună la inimă și se împacă greu cu ideea de a sparge o casă lăsînd de izbeliște o nevastă și mamă a trei copii. Un pretext comic ca multe altele, căruia îi lipsește însă, spre a atinge pragul de sus al succesului, acea vervă in-